Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Stand van zaken voorbereidingen invoering Omgevingswet

Adviseur : R. Berendsen
Portefeuillehouder : S. Warmerdam
Datum : 21 maart 2023

Aan de Raad

Inleiding
De wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving zijn geregeld in tientallen verschillende wetten. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. De invoering van de Omgevingswet wordt wel vergeleken met de grootste wetgevingsoperatie sinds de invoering van de Grondwet in 1848.

In onderstaande tabel is de omvang van deze bundeling aangegeven

Van	Naar
26 wetten	1 wet
60 Algemene Maatregelen van Bestuur	4 Algemene Maatregelen van Bestuur
75 ministeriële regelingen	1 Omgevingsregeling

De nieuwe wet beoogt een samenhangende aanpak van de leefomgeving en biedt ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snellere besluitvorming. Daarnaast wordt participatie bevorderd.

Er komt ook één digitaal loket, het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Hierin staat wat er is toegestaan in een gebied en andere informatie over geldende regels. Ook kunnen initiatiefnemers vergunningen aanvragen in het DSO.In januari 2022 hebben wij u voor het laatst geinformeerd over de stand van zaken van de voorbereidingen voor de invoering van de Omgevingswet. Op 14 maart 2023 is met de instemming van de Eerste Kamer de invoeringsdatum definitief vastgesteld op 1 januari 2024. Hiermee is er, na verschillende besluiten tot uitstel van de invoering, duidelijkheid gekomen over de datum waarop de Omgevingswet in werking treedt. Aandachtspunt bij de totstandkoming van het besluit in de Eerste Kamer is de werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Op dit moment functioneert dat nog niet optimaal, de komende maanden moeten hierin nog stappen gezet worden door de landelijke overheid die het DSO faciliteert.
In deze raadsinformatiebrief wordt (op hoofdlijnen) de stand van zaken van de voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet aangegeven. Hierbij ligt het accent op de aspecten waarin de gemeenteraad een rol heeft.

Zoals ook eerder aangegeven[1] is het uitgangspunt dat de overgang van het huidige wettelijke kader naar de Omgevingswet zoveel mogelijk beleidsneutraal plaats zal vinden. In deze raadsinformatiebrief komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Omgevingsvisie
2. Omgevingsplan
3. Herijking bestaand beleid
4. Participatie
5. DSO
6. Dienstverlening
7. Financiën
8. Planning

1. Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een integrale langetermijnvisie van een bestuursorgaan voor de hele fysieke leefomgeving en haar grondgebied. De omgevingsvisie is een verplicht instrument voor het Rijk, de provincie en de gemeente. Met de omgevingsvisie verwoorden we samenhangend 'wat voor een gemeente we willen zijn'. Dat betekent dat dat alle onderwerpen van een omgevingsvisie op elkaar zijn afgestemd, zodat er één totaalvisie ontstaat op onze fysieke leefomgeving. Als we weten wat voor een gemeente we willen zijn (ambitie), dan weten we ook wat er moet gebeuren om daar te komen (doelen).

Gemeenten krijgen een overgangstermijn na de inwerkingtreding van de Omgevingswet om over een door de raad vastgestelde omgevingsvisie te beschikken. De verplichting voor gemeenten om een omgevingsvisie te hebben en het tijdstip daarvoor wordt bij koninklijk besluit vastgelegd. Verwachting is dat het gaat om een termijn van een jaar of drie. Omdat de omgevingsvisie een kaderstellend document is op grond waarvan verdere beleidskeuzes binnen het fysieke domein gemaakt moeten worden zijn de voorbereidingen voor het opstellen van de omgevingsvisie al wel gestart. Zo is het plan van aanpak op 3 november 2020 door de raad vastgesteld en zijn de financiële middelen beschikbaar gesteld. Op dat moment zijn er ook offertes opgevraagd maar is er geen bureau geselecteerd. Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen is toen het proces stilgelegd. Inmiddels is weer gestart met de voorbereidingen waarbij er, conform het coalitieakkoord, expliciet aandacht is voor Woonvisie, Groenvisie en het ruimtelijk & maatschappelijk beleidskader voor (grootschalige) duurzame energie opwekking meegenomen.

De Omgevingsvisie is in beginsel vormvrij. Wat echter wel een belangrijk aspect bij het proces van de totstandkoming is, is de participatie. Naast de participatie met geïnteresseerden wordt ook de raad nauw betrokken bij het opstellen van de omgevingsvisie. Uiteindelijk wordt de omgevingsvisie vastgesteld door de raad.
De uitvraag om een bureau te selecteren wordt in maart verstuurd. In overleg met het bureau wordt een definitieve planning gemaakt voor het opstellen van de omgevingsvisie.

[1] Dit uitgangspunt is opgenomen in het Ambitiedocument Omgevingswet Gemeente Rozendaal waarmee de raad op 7 juli 2020 heeft ingestemd.

2. Omgevingsplan
Het omgevingsplan geeft juridisch bindende regels voor alle functies en activiteiten in de fysieke leefomgeving in de gemeente. Uiteindelijk moet per locatie zo goed mogelijk duidelijk worden wat er kan en mag en hoe zowel het college als de raad zijn bevoegdheden en wettelijk instrumentarium inzet om te reageren op initiatieven.
Alle gemeenten moeten uiterlijk 31 december 2029 een gemeente dekkend omgevingsplan hebben.

Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt, ontstaat er van rechtswege een 'tijdelijk' omgevingsplan. Daarin worden de bestaande bestemmingsplannen en andere regels op het gebied van de fysieke leefomgeving zoals bedoeld in de Omgevingswet opgenomen.
Doordat in 2019 de bestemmingsplannen in Rozendaal zijn geactualiseerd, beschikt de gemeente over een actueel ruimtelijk beleidskader en heeft dit onderdeel (omgevingsplan) op dit moment geen prioriteit en is ook geen besluitvorming op korte termijn noodzakelijk.

Wel moet de gemeenteraad vóór de inwerkingtreding een beleidskader 'adviesrecht raad bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten' vaststellen om van het adviesrecht gebruik te kunnen maken. Dit beleidskader is op 8 februari 2022 door de raad vastgesteld.

3. Herijking bestaand beleid
Het bestaande beleid in de gemeente dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving wordt geïnventariseerd en onderzocht op relevantie voor het omgevingsplan. Naast de regels van de gemeente worden er de Rijksregels die in de 'bruidsschat' worden ondergebracht bestudeerd.
De gemeentelijke regels worden vastgelegd in één of meerdere nieuwe 'verordening(en) fysieke leefomgeving'. Daarmee kunnen een groot aantal bestaande losse verordenigen en (beleids-) regels komen te vervallen, dan wel worden aangepast. Hierbij wordt, zoals gebruikelijk, gebruik gemaakt van model verordening(en) die door de VNG of andere samenwerkingsverbanden zijn opgesteld. Uitgangspunt is dat de overgang hierbij, zoals hiervoor al aangegeven, beleidsneutraal zijn.
Anders dan nu, is onder de Omgevingswet een welstandscommissie (of een commissie ruimtelijke kwaliteit) alleen nog verplicht voor het toetsen van de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een rijksmonument. Daarnaast kunnen ook andere adviesrollen bij de commissie belegd worden. Iedere gemeente moet zich dus beraden op de gewenste invulling van deze commissie en zorg dragen voor de inrichting. De besluitvorming over welke activiteiten de commissie advies mag uitbrengen worden opgenomen in het omgevingsplan.
In het tweede kwartaal 2022? wordt een voorstel aan de raad voorgelegd voor het instellen van de gemeentelijke adviescommissie.

4. Participatie
De gemeenteraad moet beleid omtrent participatie vaststellen. In februari 2022 is door de raad het participatiebeleid vastgesteld dat in werking treed bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tot die tijd wordt er al 'in de geest van' deze verordening gewerkt.

5. DSO

Alle informatie over de fysieke leefomgeving moet ondergebracht worden in het door het Rijk te ontwikkelen DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).
Het DSO ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet en biedt het digitale loket (Omgevingsloket) waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving.
Het digitaal stelsel vervangt bij de inwerkingtreding van de wet de bestaande toepassingen: Omgevingsloket online, Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en ruimtelijkeplannen.nl.

In 2020 is de benodigde software aangeschaft voor het aansluiten op de landelijk voorziening DSO (digitaal stelsel omgevingswet). Hiermee is de gemeente technisch aangesloten op het DSO.
De komende periode moet vanuit de gemeente het DSO 'gevuld' worden. Dit gebeurt door de juridische regels uit geldende wet- en regelgeving te vertalen naar zogeheten toepasbare regels. Doel is om voorafgaand aan de inwerkingtreding voldoende tijd te hebben om te oefenen met de verschillende functionaliteiten van het DSO en de betrokken adviseurs (oa. ODRA, provincie Gelderland, Gelders Genootschap). Het oefenen is voorzien in het derde en vierde kwartaal van 2023.

6. Dienstverlening

Voor de dienstverlening is als uitgangspunt geformuleerd dat met de invoering van de Omgevingswet het dienstverleningsniveau gelijk blijft en dat het op termijn verbetert. De doorlooptijd van een aantal procedures gaat onder de Omgevingswet van 26 naar 8 weken. Daarnaast moeten aanvragen integraler beoordeeld worden. Dat betekent dat de bestaande interne processen en de werkafspraken met verbonden partijen en eventueel andere bevoegd gezag moeten herzien.
Binnen de regio wordt samen met de verschillende stakeholders onder regie van de ODRA afspraken hier over gemaakt. Op basis hiervan worden bestaande samenwerkingsafspraken (SLA's) en dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) met verbonden partijen en ander bevoegd gezag, daar waar nodig geactualiseerd, met als doel om binnen de gestelde termijn een aanvraag integraal te kunnen beoordelen en initiatiefnemers snel van de noodzakelijke informatie te kunnen voorzien; In dit kader zal ook het huidige beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving worden geactualiseerd. Aangezien de gemeente Rheden en de Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) een deel van deze taken uitvoeren, gebeurt dit in overleg met hen.
De voorbereidingen hiervoor worden opgestart in het derde kwartaal van 2023, besluitvorming is voorzien in het vierde kwartaal van 2023.

De Omgevingswet biedt aan gemeenten een ruim en integraal juridisch instrumentarium om voor de fysieke leefomgeving beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, beleidsuitvoering en terugkoppeling te kunnen vormgeven. Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) speelt een belangrijke rol om de doelstellingen van de wet te kunnen bereiken. Het huidige beleidskader op het gebied van VTH moet worden aangepast op het nieuwe wettelijk kader.

7. Financiën

De legesverordening moet vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet aangepast zijn op de Omgevingswet. Voor 2024 worden in ieder geval de aanpassing vanuit wettelijke eisen meegenomen. Hierbij is aandacht voor de veranderingen die er zijn op het gebied van toetsing bij vergunningverlening, wijzigingen in terminologie en kostenstructuur.
De vaststelling van de nieuwe legesverordening is voorzien in het vierde kwartaal van 2023

De gemeenteraad heeft inmiddels een aantal kredieten (€ 145.000,-) beschikbaar gesteld voor de invoering Omgevingswet (ten behoeve van voorbereidingskosten en opstellen Omgevingsvisie). Daarnaast is er vanuit het rijk een bijdrage (€ 123.000,-) beschikbaar gesteld in verband met de invoeringskosten. Van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouw. Inschatting is dat hiermee voldoende middelen beschikbaar zijn om de voorbereidingen voor de invoering van de Omgevingswet tijdig af te kunnen ronden.
Landelijk is de verwachting dat de Omgevingswet structureel meerkosten met zich meebrengt. De omvang hiervan is nu nog niet in te schatten. Daarover en over een (structurele) tegemoetkoming is nog geen duidelijkheid.

8. Planning

Bovenstaande is samengevat in onderstaand planningsschema.

		2023			
		Q1	**Q2**	**Q3**	**Q4**
Omgevingsvisie	**Omgevingsvisie**				
Omgevingsplan	Omgevingsplan				
Herijking bestaand beleid	**Omgang Bruidsschat**				
	Verordening fysieke leefomgeving				
	Gemeentelijke adviescommissie				
DSO	aanschaf en implementatie DSO				
	Opstellen en publiceren toepasbare regels				
Dienstverlening	Doelmatige afhandeling				
	VTH-beleid				
Financiën	**Aanpassen legesverordening**				

Voorbereiding, inclusief eventueel bijeenkomsten met de raad(scommissies)
Besluitvorming gemeenteraad

Voorgesteld wordt om in Q3 een raadsinformatiebijeenkomst te organiseren waarin de volgende onderwerpen aan de orde komen:

- Algemene stand van zaken
- Omgang met de regels uit de bruidsschat en verordening fysieke leefomgeving

Dienstverlening: VTH-beleid
Het college van burgemeester en wethouders,

Bas Pelgrum,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester